

La fallida del model Barcelona

Joan Ramon Resina

La vocació de modernitat de Barcelona.

Auge i declivi d'una imatge urbana

Galàxia Gutenberg / Cercle de Lectors,

Barcelona, 2008

316 pàgs.

sodis d'una ironia molt marcada també ho fa. En aquest sentit, per exemple, paga la pena remarcar l'agilitat atractiva amb què l'autora tracta la personalitat d'Otilia Sancho, en el capítol titulat «El somriure de l'oceà». A més a més, encara que l'objectiu primer d'*Or i vellut* és retratar biogràficament cada dona, no ens passa desapercebuda la formació —i la vocació— d'Isabel Canet com a historiadora. I així, la vida de cada personatge està perfectament contextualitzada en els principals esdeveniments de l'època, i el text ens ofereix dades culturals, socials i antropològiques que van ordint una trama diversa de situacions, de posicionaments ideològics, de professions i/o de vocacions humanes.

Allò que inicialment era un treball encarregat pel Centre de la Dona de Gandia s'acaba convertint en un compromís de l'autora envers la condició silenciada de les dones: «Quan una dona parla, arrossega el discurs de tot de dones que hi viuen dins i que es prolonguen cap enrere generacionalment fins al principi dels temps [...] La dona actual, esdevinguda rica hereva, atresora els clams pels sentiments no expressats, per les paraules no proferides a causa d'una condició femenina condemnada al mutisme». Però Isabel en reconeix la distància avantatjada des del seu present: «No podem evitar sentir una gran tendresa per totes elles. I en la mateixa mesura, no podem evitar el desig d'apartar-nos decididament del que elles representen».

Paquita Egea Muñoz (filla de família republicana), M. Magdalena San Miguel Moragues (serventa), Otilia Sancho Lloréns (empresària pastissera), Clàudia Garcia Escrivà (mestra), Adelina Bataller Bataller (locutora de ràdio), Mariles Azcón Malonda (farmacèutica), Consuelo Tomàs Martínez (encaixadora de taronges), Sor Josefina Navarro Ferrer (religiosa), i Rosa Aparicio Ferrer (brodadora) no eren heroïnes abans de poblar les pàgines d'aquest llibre i no ho són des que les seues vides han passat a formar part de l'imaginari simbòlic d'una col·lectivitat. Però la sensibilitat literària d'Isabel Canet ens les ha fetes visibles des de la seua victòria més noble: haver plantat cara a un destí doblement sever, el que les va convertir en víctimes de la guerra i el que les va fer nàixer dones.

Maria Josep Escrivà

la Barcelona depauperada del Barri Xino, no sempre descrit amb precisió per la munió d'escriptors forans que el van visitar. Més endavant, *La plaça del Diamant* serveix a Resina per examinar la Barcelona derrotada en la Guerra Civil, mentre, finalment, deplora la seva descatalanització mitjançant una crítica lectura d'*El amante bilingüe*, de Juan Marsé, i s'endinsa en l'opulència de la Barcelona olímpica a través de *La ciudad de los prodigios*, de Mendoza.

Aquest itinerari al llarg de més de cent anys de la història de Barcelona convergeix en l'últim capítol on l'autor exposa la seva opinió sobre l'estat de la ciutat a començaments del segle XXI. Barcelona, explica l'assagista, ha perdut irrevocablement la seva catalanitat en favor d'una transformació constant vertebrada tan sols per la concepció de la ciutat com a espectacle. Resina és summament crític amb la gestió socialista de la ciutat i discrepa de la Barcelona desarrelada que descuida la identitat com a base decisiva de la sociabilitat. Així les coses, la cultura, lluny d'estar vinculada a la singularitat històrica del país, és tan sols un objecte de gestió, mentre la ciutat per viure-hi —malgrat els reiterats eslògans programats des de l'alcaldia— comença a veure's suplantada per la ciutat dels turistes.

La funesta combinació de construcció desbocada i turisme de masses que defineix la Barcelona actual, explica Resina, ve a concloure el *desenvolupisme* iniciat en l'etapa Porcioles que el projecte olímpic de Pasqual Maragall no va fer més que continuar. El Fòrum Universal de les Cultures va ser la darrera i més desafortunada etapa d'una opció que havia de conduir a la construcció d'una Gran Barcelona que, en opinió del nostre autor, «ha devastat la seva història per consumir-la com a imatge».

En els últims anys s'ha parlat a bastament de crisi del catalanisme. L'assaig que presenta Joan Ramon Resina contradiu, en part, aquesta feblesa. La seva aportació no és tan sols una convincent impugnació teòrica a un model de desenvolupament que, a hores d'ara, sembla definitivament esgotat, sinó també la demostració que, des d'un catalanisme compromès com el de Resina, és possible articular una via alternativa per redefinir el futur de la capital de Catalunya.

Xavier Filella